

INSPIRATION TIL GENNEMGANG AF DEMOTEST TIL 6. KLASSE

Folkeskolens nationale overgangstest skal bruges i perioden efteråret 2022 til foråret 2026, herefter vil de blive afløst af Folkeskolens nationale færdighedstest.

Selve testen skal afvikles i uge 35–37, i 2022 dog i uge 45–47. Testen tager i alt 45 minutter, heraf er de første 5 minutter til testen i afkodning. Når de 5 minutter er gået, skal du lukke testen, og åbne for 2. del, som rummer opgaver i sprogforståelse og tekstforståelse. Der er således 40 minutter til 2. del af testen.

I forbindelse med gennemgangen af demoopgaver kan du også lægge mærke til, om opgaverne virker alt for svære for enkelte elever. I givet fald må du i samråd med skolens leder overveje, om enkelte elever skal aflægge test på særlige vilkår eller helt fritages. Du kan læse mere om testene, om muligheder for at aflægge test på særlige vilkår eller blive fritaget [her](#).

Det at læse ordene kan i sig selv være en udfordring for nogle af eleverne. De elever, som på nuværende tidspunkt er testet ordblinde, har mulighed for at anvende oplæsningsprogrammer under testen. Elever, som ikke er testet ordblinde, kan tildeles enkelte elever ekstra tid til testen. Husk at afgørelse om afvikling af prøven på særlige vilkår altid skal træffes af skolens leder efter samråd med forældre og elever – eventuelt også på baggrund af en pædagogisk-psykologisk vurdering.

Når du gennemgår demotestene med eleverne, må du derfor også undervejs tale med dem om, hvad de kan gøre, hvis de ikke kan læse ordene på skærmen.

Afkodning

Opgaverne i afkodning på 6. klassetrin består udelukkende af ordkæder, hvor eleven ved hjælp af to streger skal adskille præcis tre ord. Fx isbilko → is | bil | ko. Der skal altid sættes to streger, og der er altid tre almindeligt kendte danske ord i ordkæden. At have en grundlæggende forståelse af relationen mellem det skrevne bogstav og den talte lyd, samt en bevidsthed om dansk ortografi (dvs. viden om og erfaringer med, hvordan dansk ord "kan se ud") er af afgørende betydning for hurtig og effektiv læsning af tekster.

Testen i afkodning afvikles på 5 minutter på 3.- 8. klassetrin. Hvis nogle elever bliver færdige med opgaverne, inden tiden er gået, så skal du lukke for deres test. Når de 5 minutter er gået, så skal du lukke for resten af testene, uanset hvor mange opgaver den resterende del af eleverne har nået at besvare. Dette er indført, fordi både rigtighed og hastighed er af afgørende betydning for vurdering af elevernes afkodningsfærdigheder.

Her er forslag til, hvordan du kan tale med klassen om de tre demoopgaver i profilområdet.

Demoopgave 1

Sæt to streger, så der bliver tre ord

Eksempel:

isbilko > is | bil | ko

Klik der, hvor ordet deles

s ø m t a k o v e r

"Her et eksempel på en ordkædeopgave. I skal sætte to streger, og så der kommer til at stå tre rigtige danske ord. Hvilke ord gemmer sig i denne ordkæde?"

Tal med eleverne om, at der også gemmer sig andre ord i ordkæden, men da alle bogstaver skal bruges, og der ikke må byttes om på bogstaverne, så er der kun én løsning: søm – tak – over.

I kan evt. gå på jagt efter flere ord, der gemmer sig i ordkæden:

sø – øm – ømt – tak – ak – ko – over – er.

Forkortelsen mt (motortankskib) findes også i retskrivningsordbogen, men forkortelser kan ikke være et korrekt svar i ordkædeopgaverne.

Demoopgave 2

Sæt to streger, så der bliver tre ord

Eksempel:
 isbilko ▶ isbilko

Klik der, hvor ordet deles

v i l d e h v i s n o k

"Her ser I igen ordkædeopgave, og denne gang skal I måske tænke jer lidt mere om.

Hvilke tre ord, der er gemt i ordkæden? (vilde – hvis – nok)

Prøv nu at kigge på ordkæden igen. Hvor mange ord kan I finde?"

I ordkæden er i alt 16 ord:

vi – vil – vild – vilde – il – ild – ilde – de – hvis – vi – vis – visn – is – isn – sno – nok

Måske har nogle af eleverne også fundet ordet *no*, men det er engelsk og kan derfor ikke være en del af løsningen.

"Når I arbejder med ordkæder, så skal I huske, at I altid skal finde tre rigtige ord, så husk at tjekke alle tre ord, inden I går videre til næste opgave."

Demoopgave 3

Sæt to streger, så der bliver tre ord

Eksempel:
 isbilko ▶ isbilko

Klik der, hvor ordet deles

v a g t n æ r h e d e n t æ t

"Her er det sidste eksempel på en ordkæde.

Hvilke tre ord, der er gemt i ordkæden? vagt – nærheden – tæt"

Lad igen eleverne finde ord i ordkæden – der er i alt 19 danske ord gemt i ordkæden:

vag – vagt – ag – agt – ag – næ – nær – nærhed – nærheden – ær – hed – hede – heden – ed – eden – de – den – en – tæt

Sprogforståelse

Opgaverne i sprogforståelse handler om at forstå betydningen af ord eller forstå faste udtryk. Hvis man skal forstå indholdet i en tekst, er det vigtigt, at man både forstår (bi)betydningen af de enkelte ord og (bi)betydningen af udtryk i teksten.

I testen indgår tre opgavetyper, som handler om at forstå betydningen af ord – og én opgavetype, som handler om faste udtryk:

1. Hvad betyder (et ord)? – demoopgave 4 og 5.
2. Hvad betyder (fast vending)? – demoopgave 6 og 7.
3. Hvilket ord betyder ...? – demoopgave 8 og 9.
4. Hvilket ord passer ikke ind? – demoopgave 10 og 11.

Jeg vil foreslå, at du gennemgår opgavetyperne én efter én. Der er to eksempler til hver opgavetype.

Demoopgave 4

Hvad betyder **aflive**?

Sæt et X

dræbe
 optræde
 sove
 vågne

“Øverst kan I læse opgaven: Hvad betyder aflive?”

I kan se, at bekymret er skrevet med fed skrift, på den måde kan I tydeligt se hvilket ord, I skal forstå betydningen af.

Under den blå bjælke er der fire svarmuligheder: Én er korrekt, de tre andre er forkerte. Ordene står altid i alfabetisk orden, så I kan ikke ud fra rækkefølgen gætte hvilket ord, der er det rigtige.”

Opgaveordet er et udsagnsord, det er alle fire svarmuligheder derfor også. Læs de fire svarmuligheder højt for klassen, og tal om, hvad man kan gøre, hvis man er i tvivl om, hvad 'aflive' betyder (dræbe er det korrekte svar). De fleste kender nok ordet i forvejen, men benyt lejligheden til at tale om, hvad man kan gøre, når man møder et ord, man ikke kender betydningen af. I dette tilfælde kan I fx dele ordet op af / live, forstavelsen af kendes også fra andre sammenhænge (aftage, afskaffe, aflyse ...), og på den måde analysere, hvad aflive betyder. Man kan også have en fornemmelse af, om ordet er noget positivt eller negativt, eller man kan bruge udelukkelsesmetoden blandt de fire svarmuligheder.

Demoopgave 5

Hvad betyder **ytringsfrihed**?

Sæt et X

frihed til at klæde sig på forskellig måde
 frihed til at rejse frit over landegrænser
 frihed til at tale og skrive på sit modersmål
 frihed til at udtrykke sin mening offentligt

“Denne gang er opgaveordet et navneord.

Under den blå bjælke er der igen fire svarmuligheder, og igen er de én, som er korrekt, mens de tre andre er forkerte. Ordene står som altid i alfabetisk orden, så I kan ikke ud fra rækkefølgen gætte hvilket ord, der er det rigtige.

Hvilket svar er det rigtige? (frihed til at udtrykke sin mening offentligt)”

Få eleverne til at forklare betydningen af de tre forkerte svarmuligheder.

Demoopgave 6

Hvad betyder **skrue bissen på**?

Sæt et X

- begynde at blive streng
- opsætte tyverialarm
- sætte fast med skruer
- være hos tandlægen

"Øverst kan I læse opgaven, denne gang er der flere ord, som er skrevet med fed skrift. I skal derfor finde betydning af det faste udtryk: 'skrue bissen' på. Hvilken af de fire svarmuligheder, som betyder det samme som 'skrue bissen på' (begynde at blive streng)."

Få eleverne til at forklare betydningen af de tre forkerte svarmuligheder.

Demoopgave 7

Hvad betyder **på med vanten**?

Sæt et X

- Man er alt for grundig i sit arbejde.
- Man går og er bange for at blive syg.
- Man holder sig i gang for at undgå at fryse.
- Man skal se at komme i gang.

"Her er endnu en opgave om betydningen af en fast vending. Hvad er det rigtige svar? (Man skal se at komme i gang)"

Tal med eleverne om, hvad man kan gøre, hvis man er i tvivl. Man kan fx prøve at se den konkrete betydning for sig. Hvorfor tager man mon vanter på?

Få eleverne til at forklare betydningen af de tre forkerte svarmuligheder.

Demoopgave 8

Hvilket ord betyder **læse hurtigt igennem**?

Sæt et X

- brumme
- kramme
- skimme
- trimme

”Læg mærke til opgaveformuleringen. Selv om der er flere ord, som er skrevet med fed, så er dette ikke en opgave i at forstå faste vendinger. Her får man ordforklaringen og skal finde det ord, som passer til. Hvad er det rigtige svar? (skimme)”

Få eventuelt eleverne til at forklare betydningen af de tre andre ord.

Demoopgave 9

Hvilket ord betyder **svær at forstå**?

Sæt et X

- indgroet
- indskrumpet
- indskrænket
- indviklet

”Her er endnu en opgave, hvor I skal finde det ord, som passer til ordforklaringen. Hvilket ord er det rigtige (indviklet)?”

Få eventuelt eleverne til at forklare betydningen af de tre andre ord.

Demoopgave 10**Hvilket ord passer ikke ind?**

Sæt et X

- hat
- hue
- hæk
- kasket

"I denne opgave skal I finde et ord, som ikke passer sammen med de tre andre ord. Der står: Hvilket ord passer ikke ind? I skal tænke over, hvad de fire ord – hat, hue, hæk, kasket – betyder.

Hvorfor passer ordet 'hæk' ikke ind?"

Få eleverne til at formulere en forklaring. De må meget gerne opdage, at de tre andre ord tilhører en fælles kategori, i dette tilfælde: Noget man kan tage på hovedet."

Måske har nogen valgt ordet 'kasket' – fordi det er det eneste ord, der ikke starter med h og det eneste ord, som består af mere end tre bogstaver. I denne opgavetype er det alene betydningen af ordet, eleverne skal tænke på – ikke formen.

Demoopgave 11**Hvilket ord passer ikke ind?**

Sæt et X

- centimeter
- kilometer
- millimeter
- termometer

"Her er en opgave mere af samme type. Hvilket ord passer ikke ind? (termometer).

Hvorfor passer det ikke ind? Hvad har de tre andre ord til fælles?"

Tekstforståelse

Opgaverne i tekstforståelse handler at forstå både på, mellem og bag linjerne.

I testen indgår 3 forskellige opgavetyper:

1. Multiple Choice med ét svar – demoopgave 12 og 13.
2. Clozeopgaver (parentesopgaver) – demoopgave 14 og 15.
3. Multiple Choice med flere svar – demoopgave 16 og 17.

Jeg vil foreslå, at du gennemgår opgavetyperne én efter én. Der er to eksempler til hver opgavetype.

Demoopgave 12

Hvorfor går andre dyr sammen med giraffer på savannen?

Engang troede man, at giraffer var stumme, fordi de stort set aldrig siger noget. Men det er ikke tilfældet. Giraffer har et stemmebånd og muskler til at styre det, men de har ikke brug for at lave lyde – med én undtagelse: Når ungen laver kontaktilyde til moderen.

Der er nogle, der mener, at giraffer kan frembringe lavfrekvente lyde (infralyd), som bruges til kommunikation over lange afstande, men det er ikke bekræftet i pålidelige undersøgelser. Til gengæld har giraffer et fantastisk syn og mulighed for at opdage et rovdyr på lang afstand. Det benytter nogle af savannens andre dyr sig af og opholder sig derfor i nærheden af girafferne og lader dem være vagthunde for sig.

Fra 'ZOONYT', nr. 2, 2012

Sæt et X

- Dyrene drager fordel af, at girafferne er store, kloge og ikke larmer.
- Dyrene holder øje med giraffernes reaktion på rovdyr, de ikke selv har opdaget.
- Dyrene kan lide at være vagthunde for girafferne, der til gengæld passer deres unger.
- Dyrene ser det som deres opgave at passe på girafferne, fordi de er tavse.

”Øverst kan I læse det spørgsmål, I skal finde svaret på: I skal altså finde ud af, hvorfor de andre dyr går sammen med girafferne på savannen.

Under den blå bjælke er der som altid fire svarmuligheder: Én er korrekt, de tre andre er forkerte. Ordene står som altid i alfabetisk orden, så I kan ikke ud fra rækkefølgen gætte hvilket ord, der er det rigtige.”

Få eleverne til at vise hvor i teksten, de finder svaret. Lad dem også forklare, hvorfor de tre andre svarmuligheder ikke er korrekte.

Demoopgave 13**Hvad lavede manden ude i skoven?**

Skråningen blev mere og mere stejl, og han måtte passe på, hvor han satte fødderne, for skovbunden var fyldt med grene og småsten. Han syntes, han kunne ane, at det blev lysere forude. Det måtte være skoven, der var ved at høre op. Måske var han heldig, at tyven var gået i samme retning, for så ville han nok blive synlig i det mere åbne land.

Han begyndte at gå hurtigere og så sig ikke for. Han stødte foden ind i en sten og væltede forover. Han skred ned ad skrænten og stoppede først, da det lykkedes ham at gribe fat i en gren. Han lod sig glide ned på jorden og satte sig med ryggen op ad træstammen.

Fra 'Ulvs rejse' af Orla Klausen

Sæt et X

- Han blev forfulgt af en tyv.
- Han blev væk i skoven.
- Han forfulgte en tyveknægt.
- Han var på vildsvinejagt.

"Hvad skal I finde svar på i denne tekst?"

Rigtigt: Hvad lavede manden ude i skoven?"

Læs de fire svarmuligheder højt for klassen.

Læs derefter teksten højt og tal om hvilket svar, der er det rigtige.

Få også eleverne til at forklare, hvorfor de tre andre svar ikke er rigtige.

Demoopgave 14

Hvilke ord passer i teksten?

Klik på svar

En stor flyttebil buldrer forbi ude på vejen bag Selma og giver hende et chok. Hun er helt optaget af at presse en bunke af reklamer ned i en propfyldt postkasse.

(Barnepige, Flyttemand, Havemand, Reklamebud), det er hendes første job. Det var mormor, der ringede og fortalte hende, at de søgte nogen. Hun synes, det er vildt kedeligt, men hun vil gerne have (bilerne, drengene, pengene, reklamerne). Hun er træt af mors opgivende blik, hver gang hun spørger om penge til biffen eller en trøje. Selma vil tjene penge selv. Penge, som hun bestemmer over.

Første gang hun fik (afslag, fat, løn, svar), gik hun ud og købte en ny T-shirt og en bog. Så var (bøgerne, pengene, reklamerne, trøjerne) brugt. Denne gang vil hun passe lidt bedre på dem.

Fra 'Du er for meget – Selma 3' af Puk Krogsøe

"I testen møder I også nogle opgaver, hvor der inde i teksten er parenteser med fire ord. Jeres opgave er at vælge det ord i parentes, som passer bedst i sammenhængen. Ofte skal man læse ordene, som kommer lige efter parentes, før man kan svare. Nogle gange skal man læse en eller flere sætninger. Læs teksten frem til første punktum efter første parentes.

Hvilket ord er det rigtige? (Flyttemand)"

Få eleverne til at forklare, hvorfor de tre andre ord ikke passer ind.

Gør det samme med de to næste parenteser (løn, pengene).

Demoopgave 15

Hvilke ord passer i teksten?

Klik på svar

Menneskets husdyr har i dag en helt utrolig udbredelse på bekostning af de vilde dyr, som ikke lod sig tæmme. Hønen er for eksempel den mest (farverige, hidsige, sjældne, udbredte) fugl, der nogensinde har eksisteret. Bestanden tæller i dag mere end 25 milliarder på verdensplan, men uden menneskets hang til grillstegt kylling, tarteletter og (aspargessuppe, hønsekødssuppe, løgsuppe, oksekødssuppe) ville allerhøjest et par millioner høns hakke rundt et sted i Asien.

De sygdomme, som skaber epidemier blandt mennesker, er nært beslægtet med sygdomme, som (rammer, skåner, slår, udvikler) vores husdyr og kæledyr. Men epidemierne blandt dyrene kræver store sociale populationer, som lever tæt sammen.

Fra 'Politiken Historie' nr. 15, 2021

"Her er en opgave mere med parenteser. Læs opgaven igennem og forklar, hvorfor de tre forkerte ord ikke passer ind i teksten."

Rigtige svar: udbredte, hønsekødssuppe, rammer.

Demoopgave 16

Rigtigt eller forkert?

Toiletpapir blev solgt for første gang i USA i 1857, og nogle år senere nåede idéen til Europa. I begyndelsen var folk flove over at købe toiletpapir. Firmaerne solgte det i indpakninger. Men som tiden gik, blev toiletpapir en dagligvare. I dag ville vi ikke gerne undvære det.

I oldtiden brugte romerne en svamp, der sad for enden af en pind, til at tørre sig efter toiletbesøg. Når de var færdige, stak de svampen i en spand vand, så den næste kunne bruge den. Andre brugte sten, sand eller strandskaller til at skrabe sig rene – eller bare vand.

I USA brugte man nogle steder majscolber, som var dypet i vand. Der stod en kurvfuld majscolber på klosettet. Efter brug blev colberne smidt i klosettet.

Kineserne var de første, som brugte blødt toiletpapir. Omkring 1400 lavede de 720.000 ark toiletpapir om året til kejserfamilien.

I Europa tog de rige i slutningen af 1500-tallet en bog med sig på toilettet. De rev siderne ud til at tørre sig med. De fattige brugte papirposer, reklamer og aviser.

Fra 'Historien om toilettet' af Elisabeth Raum

Sæt et X i hver linje

	Rigtigt	Forkert
Folk i hele verden brugte allerede i oldtiden blødt toiletpapir.	☐	☐
Før toiletpapiret kom til USA, tørrede man sig med palmeblade.	☐	☐
Gennem tiden er der blevet brugt mange forskellige ting som toiletpapir.	☐	☐
Omkring 1400 anvendte kejserfamilien i Kina blødt toiletpapir.	☐	☐
I 1500-tallet brugte de fattige i Europa sider fra bøger som toiletpapir.	☐	☐

”Den sidste opgavetype I kan møde i testen, består af en tekst og en række udsagn. I skal tage stilling til om udsagnene er rigtige eller forkerte. Udsagnene står ikke i alfabetisk orden, men følger tekstens forløb.”

- Folk i hele verden brugte allerede i oldtiden blødt toiletpapir. (forkert)
- Før toiletpapiret kom til USA, tørrede man sig med palmeblade. (forkert)
- Gennem tiden er der blevet brugt mange forskellige ting som toiletpapir. (rigtigt)
- Omkring 1400 anvendte kejserfamilien i Kina blødt toiletpapir. (rigtigt)
- I 1500-tallet brugte de fattige i Europa sider fra bøger som toiletpapir. (forkert)

Demoopgave 17

Rigtigt eller forkert?

Solen brænder på mine skuldre. Sandet er blødt og varmt under mine fødder, og jeg retter på bikinistroppeerne og kaster mig ud i de turkise bølger. Jeg er en syg svømmer, et totalt naturtalent. Bølgerne buldrer, og jeg stopper op et øjeblik. Det var da en satans larm – det er jo fuldstændig umuligt at koncentrere sig om at være en bikini-babe.

"Vågn op!" lyder en høj stemme. Jeg gnider øjnene og ser mig forvirret omkring. Havet er forsvundet, og jeg ligger på gulvet. Er åbenbart svømmet ud af sengen. Drømmen er væk, og virkeligheden banker på. Det samme gør mor. Eller rettere, hun buldrer på døren til mit værelse. Jeg hedder for resten Baba Habib. Jeg er tretten år og har ghettosens største hår.

"Yalla!" kalder mor igen; det siger hun altid, når jeg skal skynde mig. "Det er din allerførste skoledag i syvende klasse!" Whatever. Jeg lægger mig tilbage i sengen, lukker øjnene og forsøger at finde tilbage til det turkisblå hav og designerbikini. Men selv om jeg presser dynen hårdt ind mod ørerne, kan jeg høre fjernsynet inde i stuen spille kendingsmelodien til *Go' morgenstund* og dufte mors nybagte brød. I går aftes sad hele familien og hyggede med myntete og mors mandelkager. Vi så arabiske soaps på parabolen, og jeg kom alt for sent i seng. Ikke særligt smart at være så søvrig den allerførste skoledag efter sommerferien.

"Yalla! Yalla! Yalla!" Nu er mors tålmodighed vist ved at være sluppet op. Om et øjeblik vil hun helt sikkert råbe ord på arabisk, som jeg helst ikke vil oversætte til dansk. Jeg ved godt, at hun ikke giver op, før jeg smækker mine ben ud over sengekanten. Face the facts: Ferien er slut!

Fra: 'Baba Habib – Perker på pletten' af Kristina Aamand

Sæt et X i hver linje

	Rigtigt	Forkert
Baba Habib er på badeferie med sin familie.	☐	☐
I drømmen svømmer hun i turkise bølger.	☐	☐
I drømmen har hun en lækker designerbikini på.	☐	☐
Hun vågner til duften af mors nybagte mandelkager.	☐	☐
Baba Habib gik tidligt i seng for at være frisk i skolen.	☐	☐
Mor er ved at blive utålmodig, fordi hun ikke vil stå op.	☐	☐
Ferien er slut, og hun skal starte i 6. klasse.	☐	☐

"Her er så den sidste demoopgave. Det er igen en opgave, hvor I skal tage stilling til en række udsagn. Denne gang er der syv."

- Baba Habib er på badeferie med sin familie. (forkert)
- I drømmen svømmer hun i turkise bølger. (rigtigt)
- I drømmen har hun en lækker designerbikini på. (rigtigt)
- Hun vågner til duften af mors nybagte mandelkager. (forkert)
- Baba Habib gik tidligt i seng for at være frisk i skolen. (forkert)
- Mor er ved at blive utålmodig, fordi hun ikke vil stå op. (rigtigt)
- Ferien er slut, og hun skal starte i 6. klasse. (forkert)